

**Oud-Loosdrecht, (gem.
Wijdmeren)**
rapport 744

Oudloosdrechtsedijk 110 / 110a te Oud-Loosdrecht (gem. Wijdmeren)

Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen

Gerjan Sophie



Colofon

ADC Rapport 744

Oudloosdrechtsedijk 110 / 110a te Oud-Loosdrecht (gem. Wijdemeren)
Een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen

Auteur(s): Gerjan Sophie

In opdracht van: Building Design

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, augustus 2006
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.



Autorisatie:
drs. P. Ploegaert

ISBN 90-5874-49-9X

ADC ArcheoProjecten
Tel 033-299 81 81
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Bureauonderzoek	5
2.1	Methoden	5
2.2	Resultaten	6
	Afbakenen plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik (LS01)	6
	Beschrijving van de huidige situatie (LS02)	6
	Beschrijving van de historische situatie (LS03)	6
	Beschrijving van bekende archeologische waarden (LS04)	6
	Gespecificeerd verwachtingsmodel (LS05)	7
3	Inventariserend Veldonderzoek	7
3.1	Methoden	7
	Booronderzoek (VS03)	7
4	Resultaten	8
	Booronderzoek (VS03)	8
5	Interpretatie	8
6	Conclusies	8
7	Advies	8
	Literatuur	8
	Lijst van afbeeldingen	8

Tabel 1 Archeologische perioden

Periode	Tijd in jaren				
<i>Nieuwe tijd</i>	1500	na Chr.	-	heden	
<i>Late-Middeleeuwen</i>	1050	na Chr.	-	1500	na Chr.
<i>Vroege-Middeleeuwen</i>	450	na Chr.	-	1050	na Chr.
<i>Romeinse tijd</i>	12	voor Chr.	-	450	na Chr.
<i>IJzertijd</i>	800	voor Chr.	-	12	voor Chr.
<i>Bronstijd</i>	2000	voor Chr.	-	800	voor Chr.
<i>Neolithicum (Nieuwe Steentijd)</i>	5300	voor Chr.	-	2000	voor Chr.
<i>Mesolithicum (Midden Steentijd)</i>	8800	voor Chr.	-	4900	voor Chr.
<i>Paleolithicum (Oude Steentijd)</i>	300.000	voor Chr.	-	8800	voor Chr.

Tabel 2 Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

<i>Provincie:</i>	Noord-Holland
<i>Gemeente:</i>	Wijdmeren
<i>Plaats:</i>	Oud-Loosdrecht
<i>Toponiem:</i>	Oud Loosdrechtsedijk
<i>Kadastrale gegevens:</i>	Wijdemere, sectie , nr 1703
<i>Kaartblad:</i>	31 F
<i>Coördinaten:</i>	134962/468903 134982/468893 134938/468822 134966/468824
<i>Bevoegd gezag:</i>	Gemeente Wijdmeren
<i>ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):</i>	18686
<i>ADC-projectcode:</i>	4105310
<i>Periode van uitvoering:</i>	Augustus 2006
<i>Beheer en plaats documentatie:</i>	ADC ArcheoProjecten, Amersfoort



1 Inleiding

In opdracht van Building Design heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek en een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd voor het plangebied Oud Loosdrechtsedijk 110/110a in Oud-Loosdrecht(gemeente Wijdmeren). In het plangebied zullen twee woningen worden gebouwd. Het onderzoek was noodzakelijk om te bepalen of bij de bouwactiviteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen het omschreven gebied. Het doel van het inventariserende veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel, dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit is gebeurd door middel van een booronderzoek.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld voor het plangebied:

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

Voor dit onderzoek is een plan van aanpak geschreven,¹ conform de gelende beleidsregel van de Staatssecretaris van OCW.²

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 22 augustus 2006, het booronderzoek vond plaats op 24 augustus 2006. Het onderzoek is uitgevoerd door gerjan Sophie (archeoloog) en het rapport is geaccordeerd door Patrick Ploegaert (senior archeoloog).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methodes

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 2.2, in het bijzonder de specificaties LS01, LS02, LS03, LS04 en LS05. Het bureauonderzoek wordt gerapporteerd conform LS06.

Het onderzoek bestaat uit vijf onderdelen (specificaties LS01 t/m LS05). In de eerste vier onderdelen zijn de volgende werkzaamheden verricht:

- afbakening plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik
- beschrijving huidige situatie
- beschrijving historische situatie
- beschrijving van bekende archeologische waarden

Op grond van deze onderdelen wordt een verwachtingsmodel van het gebied opgesteld (specificatie LS05). Hierin wordt verwoord of en welke archeologische waarden worden verwacht. Indien deze worden verwacht worden de (veronderstelde) eigenschappen van de waarden zo gedetailleerd mogelijk aangegeven.

¹ Opgesteld door R. van Lil, ADC ArcheoProjecten, 6 juli 2006 onder kenmerk 06-11801-RvL

² Beleidsregel van de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 15 juni 2005, nr. WJZ/2005/26210 (8163), tot wijziging van de Beleidsregels opgravingsbevoegdheid.



2.2 Resultaten

Afbakenen plangebied en consequenties van het mogelijk toekomstig gebruik (LS01)

Het plangebied ligt in Oud Loosdrecht, direct aande Oud Loosdrechtsedijk. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 1500 m².

Het onderzochte gebied komt overeen met het plangebied.

In het plangebied zijn twee nieuwbouw woningen gepland. Bij de realisatie van de ontwikkeling zal een gebied met een oppervlakte van circa 350 m² worden bebouwd. Daarnaast zal een oprit naar de woning die het verst van de dijk komt te liggen worden aangelegd. De voorste woning zal worden onderkelderd. Daartoe zal tot een diepte van 3,5 meter worden gegraven.

De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Beschrijving van de huidige situatie (LS02)

Het plangebied is momenteel in gebruik als erf en tuin en is nog bebouwd met een te slopen voormalig restaurant.

Beschrijving van de historische situatie (LS03)

De historische situatie is op verschillende historische kaarten als volgt:

Bron	historische situatie
Historische kaart uit 1873	Bebouwing langs dijk (afb. 2)
Historische kaart uit 1896	Bebouwing langs dijk
Historische kaart uit 1945	Bebouwing langs dijk

Het water van de Loosdrechtse plassen is afkomstig van de Utrechtse Heuvelrug. Oorspronkelijk was het een moerasgebied. Om het gebied te ontwateren werden sloten naar de rivier de Utrechtse Vecht en de Drecht gegraven. Het laagveen dat zo ontstaan is, werd in de 16e eeuw afgestoken voor turf. Zo ontstonden legakkers.

Een legakker, ook wel kraag genoemd, is een strook grond in het veen, waar uitgebaggerde turf op te drogen werd gelegd. Op deze legakker werd de turf gestoken. Meestal waren de legakkers vrij smal en lang, en omgeven door water of moerassige veengrond.

In de 17e en 18e eeuw werd ook beneden het grondwater gebaggerd en ontstonden grotere wateroppervlakken. Door de invloed van wind en golven verdwenen de legakkers en is geleidelijk een plassengebied ontstaan.

Beschrijving van bekende archeologische waarden (LS04)

In het onderzoeksgebied zijn de volgende waarden vastgesteld:

Bron	waarde
IKAW	Lage verwachtingswaarde (afb. 3)
AMK en CHW Noord-Holland	monument 11933 (terrein van hoge archeologische waarde)
waarnemingen ARCHISII	Twee waarnemingen westelijk van plangebied, een in Loosdrechtse plassen

Ten westen van het plangebied zijn in 1983 en 1999 door de AWN en de archeologische werkgroep van de Historische Kring Loosdrechtopgravingen uitgevoerd, waarbij de resten van porseleinproductie zijn opgegraven (waarnemingsnummers 32280 en 57954). In de plassen is door een visser een laatmiddeleeuws zwaard opgevist (waarnemingsnummer 43148). Het terrein van hoge archeologische waarde is de dorpskern van Oud-Loosdrecht zoals die op de historische atlas uit de periode 1839-1859 staat.



Gespecificeerd verwachtingsmodel (LS05)

Aardwetenschappelijke gegevens

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het onderzoeksgebied:

type informatie	informatie
Bodemkunde	Wegens bebouwing niet gekarteerd, dichtstbijzijnde eenheid weideveengrond
Geologie	Formatie van Nieuwkoop
Geomorfologie	Ontgonnen veenvlakte met petgaten

In het plassegebied rond Loosdrecht ligt het pleistocene zand op niet al te grote diepte, namelijk tussen 3 en 4 m onder NAP. Dat is vanaf circa 2 tot 2,5 meter onder huidig maaiveld. Daarbovenop ligt het veenpakket.

Verwachtingsmodel

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is het volgende verwachtingsmodel opgesteld:

Aan en direct onder het maaiveld worden archeologische resten verwacht uit de Nieuwe Tijd. De kans op het voorkomen van de resten is middelhoog. Het complextype en de omvang van eventuele archeologische resten kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

In de top van de pleistocene afzettingen onder het veen kunnen ook archeologische resten worden verwacht. Het zou dan resten uit de Prehistorie betreffen.

3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Methoden

Methoden toegepast bij het Inventariserend Veldonderzoek zijn conform de KNA, versie 2.2, 2005, in het bijzonder specificatie VS03 (booronderzoek). Uitgangspunt van het inventariserend veldonderzoek is het gespecificeerde verwachtingsmodel zoals dat is opgesteld in het bureauonderzoek. De strategie voor het veldonderzoek is hierop gebaseerd. De rapportage is conform specificatie VS06 opgesteld.

Booronderzoek (VS03)

In het plangebied zijn grondboringen uitgevoerd met als doel het bepalen van de bodemopbouw en eventuele bodemverstoringen. Dit is de verkennende fase van het inventariserend veldonderzoek.

Het verkennen van de bodemopbouw gebeurt door de bodemtextuur en – indien relevant – bodemkundige horizonten – systematisch te beschrijven. Eventuele afwijkingen van de verwachte bodemopbouw zoals vastgesteld op grond van het bureauonderzoek, en andere niet-natuurlijke bodemkenmerken kunnen er aanleiding toe geven om (delen van) het plangebied als verstoord te beschouwen.

De boringen zijn verspreid over het plangebied en zijn uitgevoerd met een 7 cm edelmanboor en een 3 cm guts. De boringen zijn gezet tot 20 cm in de ongestoorde ondergrond tot gemiddeld 170 cm en maximaal 175 cm onder het maaiveld.

De bodemtextuur en archeologische indicatoren zijn beschreven volgens SBB 5.1 van het NITG-TNO waarin ondermeer de standaard classificatie van bodemmonsters volgens NEN5104 wordt gehanteerd.³ De X- en Y-coördinaten zijn bepaald aan de hand van de locale topografie. De hoogte van het maaiveld ter plaatse van de boringen is bepaald aan de hand van de topografische kaartserie 1 : 25.000 .

³ Bosch 2005 ; Normalisatie-Instituut 1989



4 Resultaten

Booronderzoek (VS03)

De locatie van de boringen is weergegeven in afb. 4.

De opgeboorde profielen bestonden uit donkerbruin, zwak siltig, zwak grindig, matig grof kalkloos zand, met daarboven een laag bruinzwart veen(uitgezonderd boring 4). Daarboven een laagje sterk zandig veen en als bovenste laag een zandpakket met puin, grind en baksteen. Tijdens het booronderzoek zijn geen indicatoren aangetroffen die wijzen op archeologische sporen in de bodem.

5 Interpretatie

Het pleistocene zandpakket dat onderin is aangetroffen bevindt zich minder diep dan op basis van de aardkundige gegevens werd verwacht. Er zijn geen duidelijke bodemhorizonten aangetroffen in dit zandpakket. Het is niet met zekerheid te zeggen of de bovenkant van dit pakket intact is. In het veenpakket zijn geen archeologische indicatoren gevonden.

6 Conclusies

Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig en, zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard, datering en waardestelling hiervan?

Tijdens het onderzoek zijn geen aanwijzingen gevonden voor archeologische waarden in het plangebied.

7 Advies

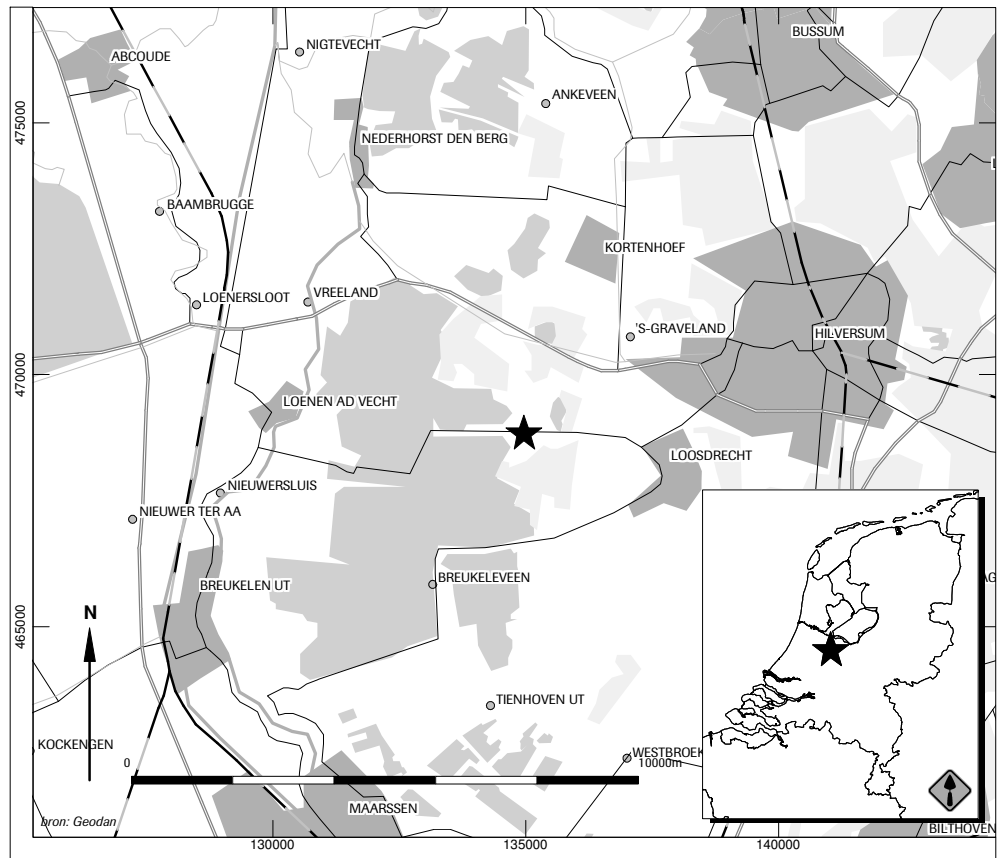
Geadviseerd wordt om in het plangebied geen aanvullend archeologisch onderzoek uit te voeren. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom wel aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij het bevoegd gezag, zoals aangegeven in de Monumentenwet 1988, artikel 47, lid 1.

Literatuur

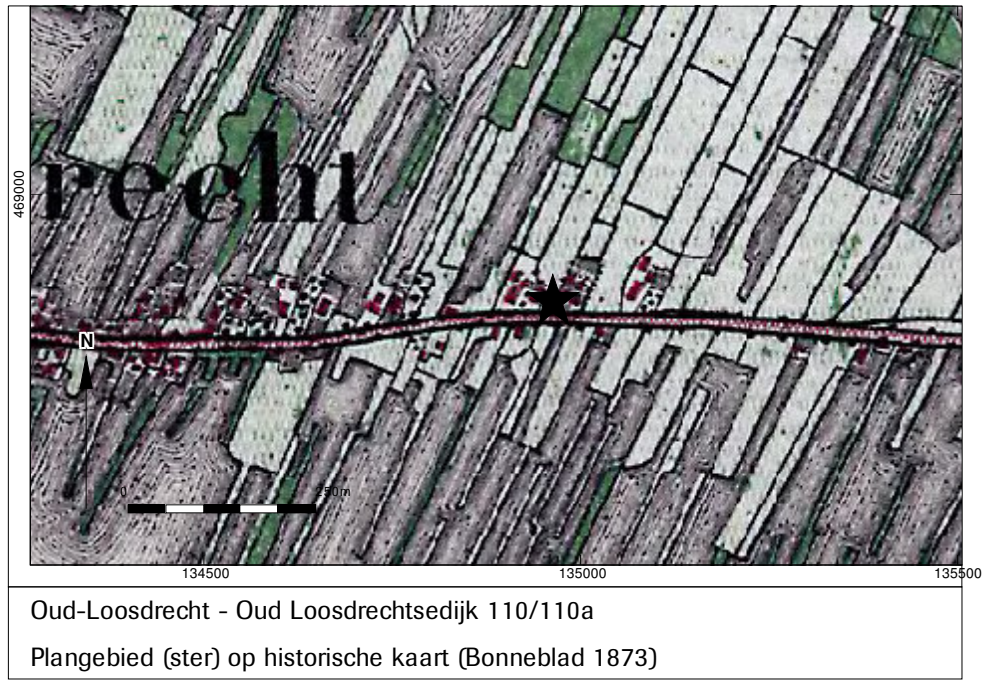
- Bosch, J.H.A., 2005: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, Versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport, NITG 05-043-A).
- Groenewoudt, B.J., 1994: *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. Amersfoort (Nederlandse Archeologische Rapporten, 17).
- Kars, H. & A. Smit (red.), 2003: *Handleiding Fysiek Behoud Archeologisch Erfgoed. Degradatiemechanismen in sporen en materialen. Monitoring van de conditie van het bodemarchief*. Amsterdam (Geoarchaeological and Bioarchaeological Studies, 1).
- Normalisatie-Instituut, Nederlands, 1989: *Geotechniek, classificatie van onverharde grondmonsters NEN 5104*, Delft (Jaarboek Oud-Utrecht).
- Tol, A., Ph. Verhagen, A. Borsboom & M. Verbruggen, 2004: *Prospectief boren: een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie*. Amsterdam (RAAP-rapport, 1000).

Lijst van afbeeldingen

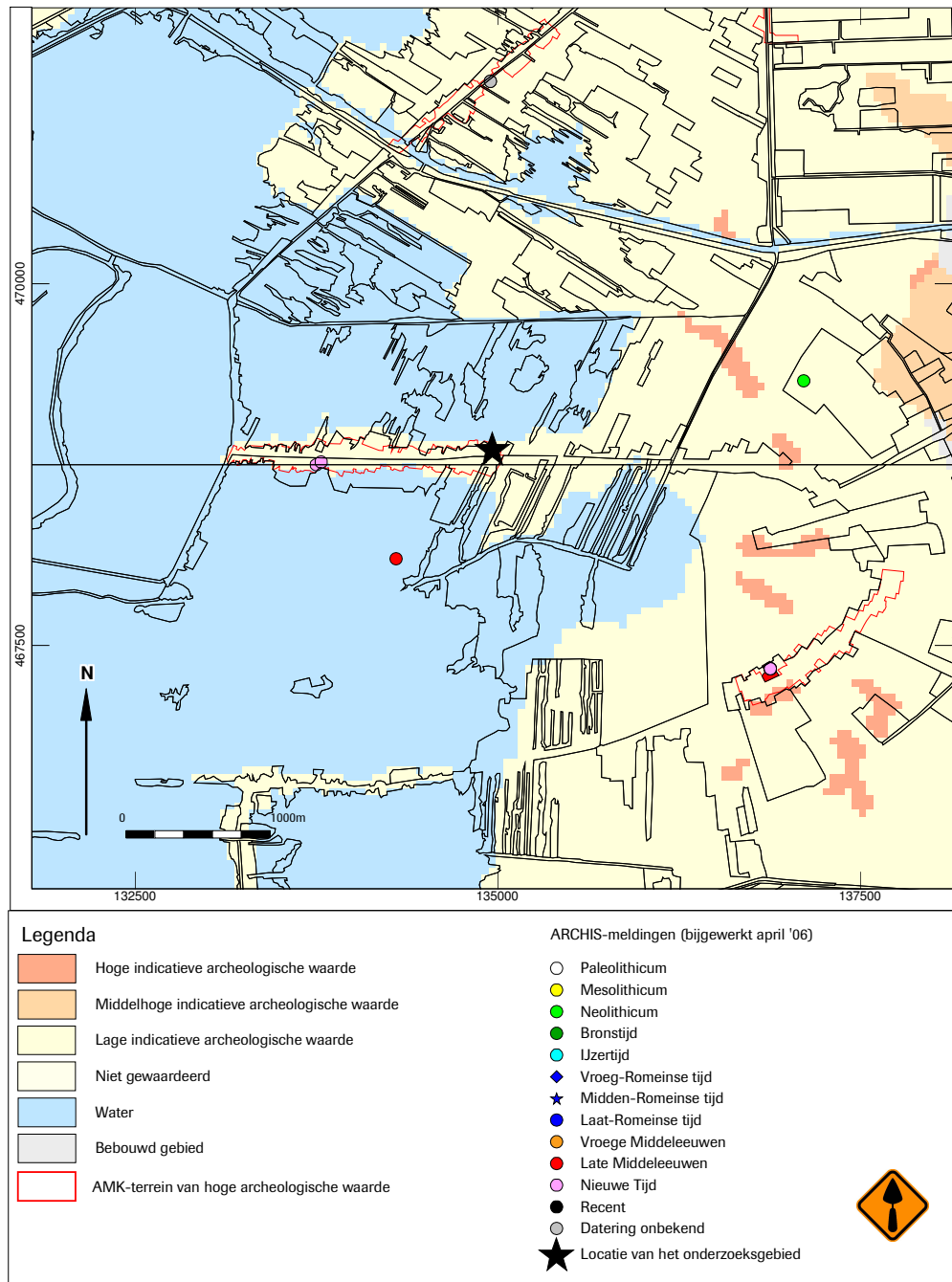
- Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Locatie van het plangebied op de historische kaart
Afb. 3 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen
Afb. 4 Boorpuntenkaart



Afb. 1 Locatie van het plangebied



Afb. 2 Locatie van het plangebied op de historische kaart



Afb. 3 Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen



Afb. 4 Boorpuntenkaart